

HOF TE COPPENHOLE TE MOERBEKE BIJ GERAARDSBERGEN

door Ignace Van der Kelen

INLEIDING

Dit artikel staat en valt met de interpretatie die gegeven wordt aan vrijstelling van "*de dode hand, het beste hoofd of beste cateil*" en het door Soens vermelde feit dat de abdij haar goederen liefst verpachtte binnen eenzelfde familie.

Smits stelt, in een bijdrage over het "*Leenroerig Stelsel en het grondbezit*" (1), dat de relatie tussen pachter en leenheer zo los kwam te staan dat de grond in feite als het eigendom van de pachter werd beschouwd, doch met alleen nog een soort jaarlijkse fiscale aanslag ten voordele van de heer en, als een verre herinnering aan de oude afhankelijkheidsrelatie, het recht van de heer om, bij overlijden van de pachter, "*het beste cateil*" (het beste stuk vee of het beste meubelstuk) of een gelijkaardig bedrag als successierecht op te eisen. Dit gebruik werd "*de dode hand*" genoemd.

Bij Lindemans lezen we dat "*de dode hand*" niet werd opgevorderd bij afstammelingen van '*meiseniers*' (2) Nog andere voorrechten waren voor deze laatsten weggelegd, onder meer, de vrijheid van *karweien* en het recht gevonnist te worden voor de "*eigen schepenbank*", waar ook het eventueel misdrijf mocht gepleegd zijn (3).

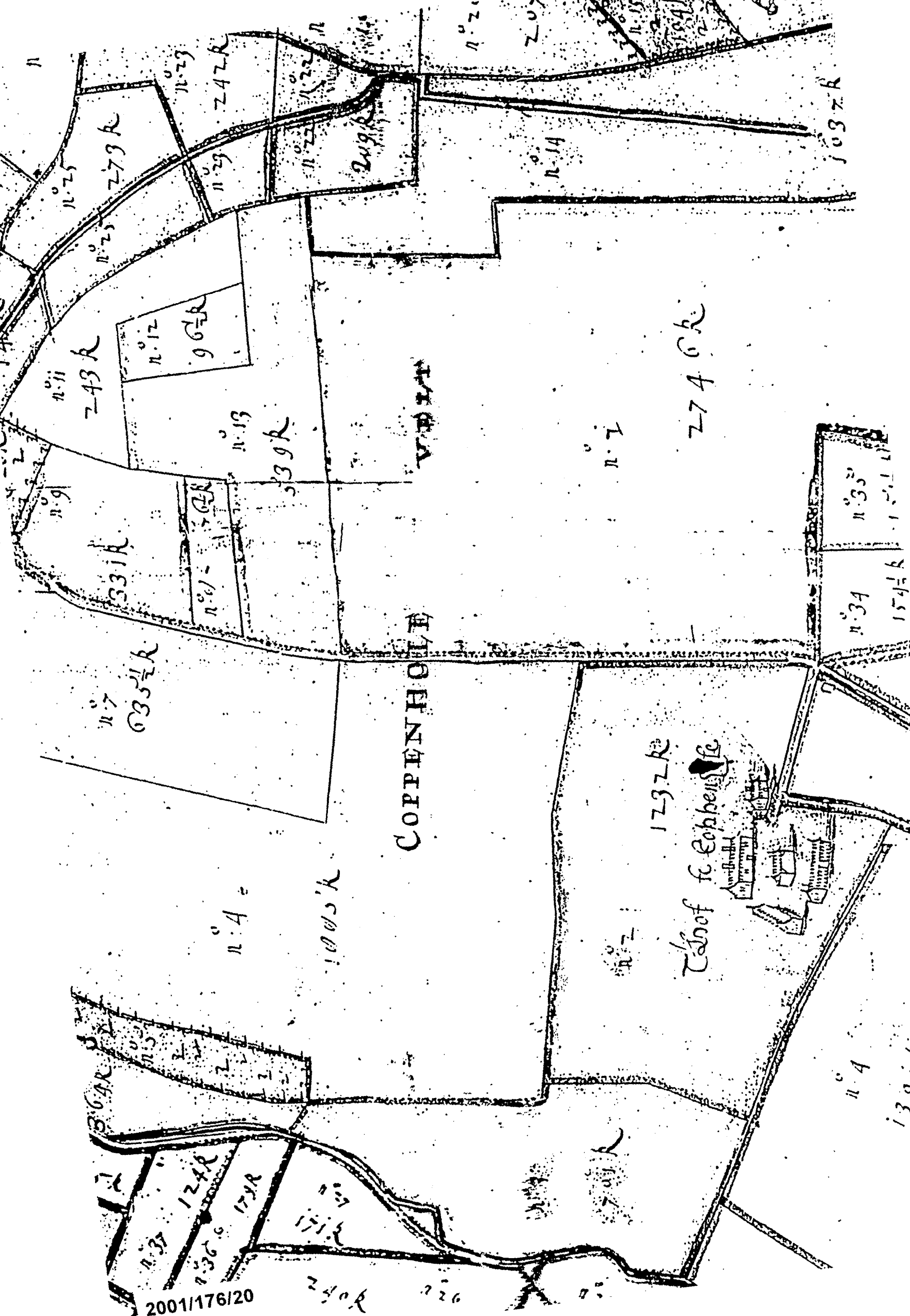
De St. Adriaansabdij hield er eveneens aan haar pachters een vast bestaan te verzekeren op hun hofsteden en zelfs de pachtgoederen zoveel mogelijk erfelijk te maken binnen dezelfde families, voorzover ze hun verplichtingen nakwamen. Dit wordt uitdrukkelijk vermeld in een geschrift uit 1666 (4).

(1) Bron: Smits Jozef, *De familie Van der Ke(i)len*, Edegem, 1992.

(2) Dit waren oorspronkelijk boeren met een hoeve van minstens 12 bunder land (mansionarij). Het Mdnl. woord '*Meiseniede*' betekent: gezin, personeel, bediende, knecht. Het woord *Meisenier* (Fr. maison) slaat op *de eigenaar van een mansus* (*hufe, tenure, virgate, terra mansionaria*), wat betekent *eigenaar van een volle hofstede* (of hofstede waarvan een gezin kan leven) alias *eigenerfden*, in tegenstelling tot de armere onvrije boeren of *keuters* (*hospicia, hôtises, bordarii, cassati*). Het Latijnse woord *Mansio* (*Manere*) betekent letterlijk : het verblijven, nachtverblijf, herberg.
Bronnen: Berents D.A. *Het werk van de vos*, Zutphen, 1985; Smits Jozef, *De familie Van der Ke(i)len*, Edegem 1992; Pijnenburg W.J.J. *Woordenboek Middelnederlands*, Antwerpen, 1984.

(3) Bron: J. Lindemans: "*Van Meiseniersbloed*", Brussel, Overdruk uit "*Eigen Schoon en De Brabander*" ,XXVI tot XXXIX (1944-1956), blz 1.

(4) Soens Ernest: *De abdij van Sint-Adriaan*, Aalst, 1914.

COPPENHOLTE

Tahof fe Ebbelste

1732k

2740k

1035 1/2 k

1005 k

1005 k

331k

243k

967k

339k

249k

11-14

11-7

11-34

11-35

154 1/2 k

11-4

130

Rond Ninove, vond Soens, waren van het einde der 12de tot omtrent het begin der 14de eeuw bijna op alle hoeven kloosterlingen aanwezig (5). Dit was ook het geval voor de St. Adriaansabdij waar vanaf de 14de eeuw het *Hof te Coppenhole* werd verpacht aan de vrije pachter **Johannes de Broedere**, nadat het lang voor 1302 nog door kloosterlingen werd uitgebaat, en uit wiens geslacht de latere abt (1504) **Jan de Broedere**, ook geheten van **Coppenhole** of van **der Cruyssen** werd geboren.

Abtsbenoemingen waren in die tijd een dure aangelegenheid. Zo weten we dat de kostprijs voor eenzelfde benoeming in de St. Baafsabdij te Gent 1/3 bedroeg van de totale jaarlijkse inkomsten (prebende) van de abdij (6).

(5) Bron: **Soens Ernest**, *De Pachthoven der abdij van Ninove*.

(6) Bronnen: **Pas Paul**, *De Gentse Sint-Baafsabdij en haar dorp*, Heusden, 1999, pag. 94 en 178. **Trio Paul**, *Ganda en Blandinium tijdens de late middeleeuwen*, in **Declercq Georges**, *Ganda & Blandinium*, Gent, 1997.

HOF TE COPPENHOLE

te Moerbeke bij Geraardsbergen

Het Hof te *Coppenhole*, gelegen langsheen de *Koppenhollestraat* te Moerbeke, ten oosten van de *Hollebeek* en iets ten zuiden van de *Bosbeek* was in 1302 reeds lang het eigendom van de St. Adriaansabdij te *Geraardsbergen* en werd uitgebaat door de abdijsbroeders zelf. Al de hofmeesters (meiers), zowel kloosterlingen als leken waren sinds datzelfde jaar niet meer gebonden aan het *beste hoofd* (beste cateil) af te staan bij hun overlijden, waardoor de grond in feite als een eigendom van de pachter werd beschouwd en zodoende erfelijk werd (1). Dit laatste wordt nogmaals bevestigd in een geschrift van 1515. Zonder dit geschrift en als een verre herinnering aan de oude afhankelijkheidsrelatie zou men het *beste stuk vee* of beste meubelstuk (*beste cateil, kateil*) (2) of later een gelijkwaardig bedrag als successierecht moeten hebben betalen.

De uitbaters van het Hof te *Coppenhole* waren dus *meiseniers (meiseniersbloed)*(3) in tegenstelling tot de *onvrije boeren*. Deze *meiseniers (maiores, major, meiers, villicus)*, die als de landelijke bedienden van de abdij mochten beschouwd worden, waren belast met de zorg over de landbouwuitbating. Soms traden ze ook officieel op als boodschapper van de abdij of als controleur van de rechtspraak te velde. Het waren personen die van *horigen of slaven* heel vlug tot *vrijen* waren geëvolueerd en weldra tot echte *heren* begaan met het doorgeven van het landbouwbedrijf aan hun kinderen (4).

(1) Theoretisch was het ambt van *maior* steeds beperkt tot het leven, maar hun groeiende macht noopte de abdijen ertoe een bijzondere voogd aan te stellen om hen te controleren.

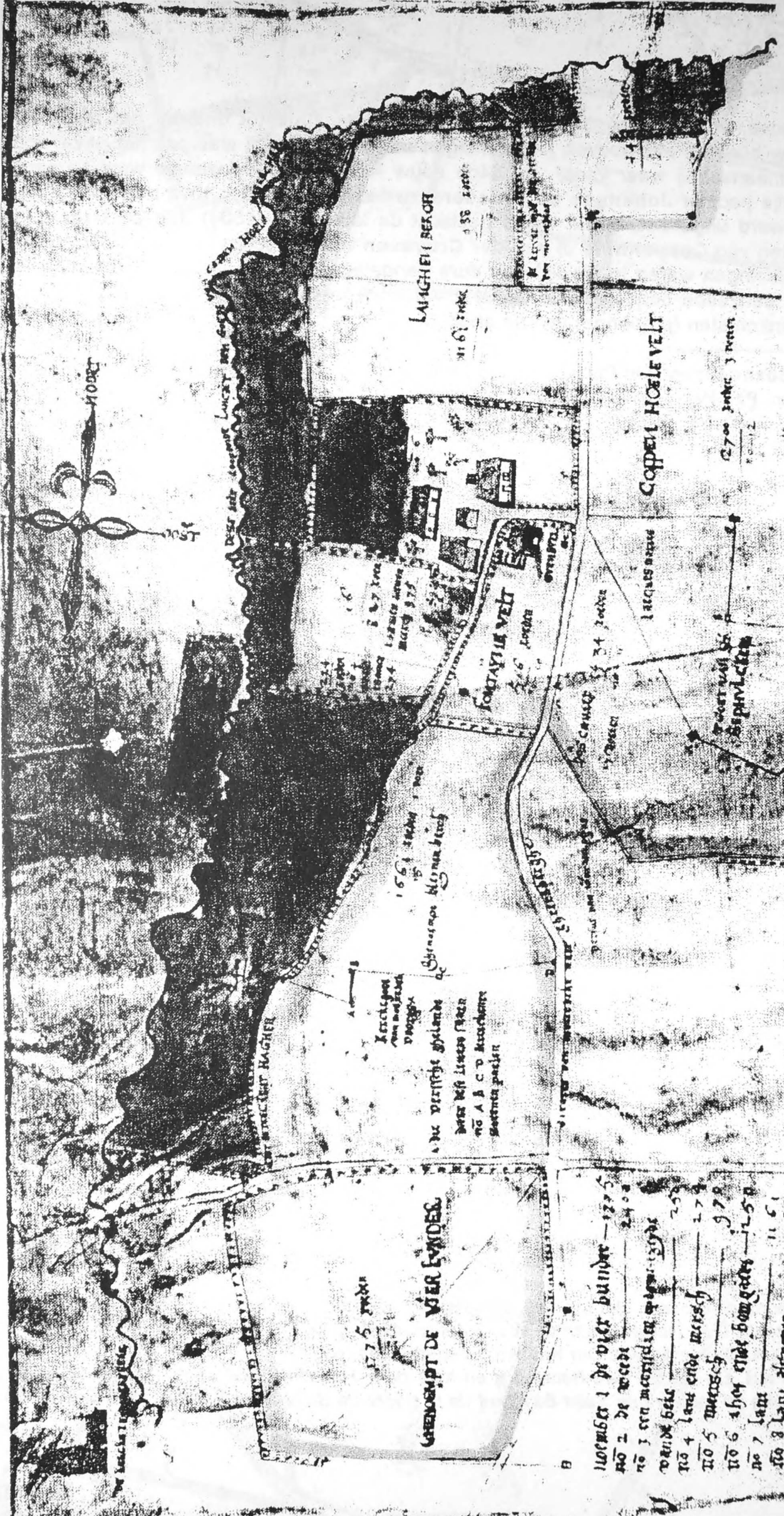
(2) De *dode hand* in tegenstelling tot *het beste cateil* was echter het recht waardoor het erf van de afgestorvene in handen kwam van de eigenaar.

(3) Het woord *meisenier* (Fr. maison) slaat op de *eigenaar van een mansus (hufe, tenure, virgate, terra mansionaria)*, wat betekent *eigenaar van een volle hofstede* (of hofstede waarvan een gezin kan leven) alias *eigenerfden*, in tegenstelling tot de armere onvrije boeren of *keuters (hospicia, hôtises, bordarii, cassati)*. Het Latijnse woord *Mansio (Manere)* betekent letterlijk: nachtverblijf.

Bron: **Berents D.A.** *Het werk van de vos*, Zutphen, 1985, pag. 58.

Smits Jozef, *De familie Van Der Ke(i)len*, Edegem 1992, pag.12.

(4) **Pas Paul**, *De Gentse Sint-Baafsabdij en haar dorp*, Heusden, 1999, pag. 110 en **Van Lokeren**, *Histoire de l'abbaye de Saint-Bavon et de la crypte de Saint-Jean à Gand*, 1855 pag. 52-53.

Het *Hof te Coppenhole* werd uitgebaat door kloosterlingen tot in het midden van de 14de eeuw. Iets vóór 1559 werd de familie **Van der Kelen** "*meisenier*" van het *Hof te Coppenhole* wat ze tot ca 1590 bleef. Toch waren de eerste pachters vermoedelijk toch al verwant met de familie **Van der Kelen**, wat we mogen afleiden uit het feit dat het hof sinds 1302 erfbaar was geworden.

Zo zien we dat het *Hof te Coppenhole te Moerbeke* sinds de 14de eeuw was verhuurd aan de vrije pachter **Johannes De Broedere (van Coppenhole)**. Deze had 2 zonen, **Raas** en **Henricus** (5).

Raas (Raesse) de Broedere (van Coppenhole, Coppenholle) werd in 1410 pachter voor de som van 36 pond parisis (16.200 Bf. gerelateerd naar 1991). In 1446 werd hij zelfs schepen van de stad **Geraardsbergen** (6)

Deze **Raas** moet gehuwd geweest zijn of mogelijks een relatie hebben gehad met een zekere **van der Cruyssen**.

Hun enige zoon **Jan (van) Coppenhole (Coppenholle) of van der Cruyssen (de la Croix)** nam de hoeve niet in pacht over, gezien hij in 1504 abt werd van de St. Adriaansabdij te **Geraardsbergen** vanaf 1504 tot bij zijn dood in 1525 en dit onder de naam **Joannes de Broedere (Fratris)** (7)

Wellicht was diens zuster gehuwd met een **Van der Kelen** want de pacht (datum der herverhuring 1559), ging hierna door erfenis over naar **Jan Van der Kelen** (oMoerbeke ca 1540, kleinzoon van **Willem Van der Kelen x Cloexbouts** (alias **Kaeroens**).

Mevr. **Cloexbouts**, pas weduwe geworden van **Willem Van der Kelen** (oMoerbeke ca 1513 - + ca 1558) werd samen met haar 19-jarige zoon **Jan Van der Kelen** in 1558 voor de *Raad van Vlaanderen* gedagvaard voor het leveren van paarden, wat hun als oorlogsschatting was opgelegd door de Koning. Tijdens dit proces wordt bevestigd dat het *Hof te Coppenhole* sinds 1302 niet rechtstreeks was belast tot het leveren van paarden in oorlogstijd (gezien *meisenier* of vrij van *beste cateil*) maar dat ze wel moesten instaan voor het leveren van een wagen die de gemeente *Moerbeke* daarna aan de oorlogvoerende partij zou bezorgen.

Samen met haar zoon, **Jan Van der Kelen**, herhuren zij kort na de dood van haar man en vader het pachtgoed in 1559.

(5) In 1398 levert een zekere **Gillis van Coppenholle** aan de stad een vergulde kroes (beker) die geschonken werd aan **Anton van Bourgondië**, de 14-jarige zoon van **Filips de Stoute**, en jongere broer van **Filips de Goede**, bij zijn bezoek aan de stad **Geraardsbergen**. **Van Bockstaele Geert & Vanden Herrewegen Anne-Marie & De Cock Louis**, *Krakelingen en tonnekensbrand in Geraardsbergen. Een eenvoudig verhaal*, Geraardsbergen 1994, pag. 87.

In 1389 is **Gillis de Broedere (van Coppenholle)** schepen van de stad **Geraardsbergen** **Cattelain Paul**, Paul, *Historisch onderzoek naar de stad Geraardsbergen*, Geraardsbergen 1996, pag. 329, vertaling van **De Portemont August**, *Recherches Historiques sur la ville de Grammont, Gand, 1870*.

(6) **Cattelain Paul**, *Historisch onderzoek naar de stad Geraardsbergen*, Geraardsbergen 1996, pag. 330, vertaling van **De Portemont August**, *Recherches Historiques sur la ville de Grammont, Gand 1870*.

(7) "*Ses armes monstrent deux croix en deux coings, et trois coquilles en chasque des deux autres coings*". Zijn wapenspreuk was: *Vive Memor Leti*, (Vivez mémoratif de la mort). **Cattelain Paul**, *Historisch onderzoek naar de stad Geraardsbergen*, Geraardsbergen 1996, pag. 116, vertaling van **Deportemont August**, *Recherches Historiques sur la ville de Grammont, Gand 1870*.

LANGHEN BERGH

COPPEN HOELEVELT

HOF TE COPPENHOLE

HOFSTEDE

Fonteyne Velt

BOSCAUTER

ST. SEPIJCRIS

BLEYNEN BERGH

Moerbeke

YERSCHE GHELAND

VIER BUNDER

St. (Vane Moerbeke)

Kap

Heuvelstraat

Het hof had toen een oppervlakte van 36 bunder of 47,16 ha. wat enorm groot is en bijna gans het centrum van *Moerbeke* beslaat, als wij bedenken dat in de late middeleeuwen een boer gemiddeld de opbrengst van ongeveer 5 ha nodig had om zijn familie in leven te kunnen houden. Heel wat mensen moet hij dan ook in dienst hebben gehad om deze hoeve te kunnen uitbaten (8)

Mogelijks was een dochter van **Jan Van der Kelen** gehuwd met **Adriaan de Later (Lat(e)re** (9) aangezien in 1590 het hof erfelijk in handen kwam van deze laatste.

Uit de stamboom **Van der Kelen** weten we dat **Jeroom Van der Kelen** (oMoerbeke ca 1595), de kleinzoon van **Jan Van der Kelen**, huwde met een lid uit deze familie, **N. De Latti** (de **Lat(e)re**(10) en 2 kinderen had:

- **Catharina Van der Kelen** (oMoerbeke 14.04.1619) (11) en
- **Martinus Van der Kelen** (oMoerbeke 19.09.1627) (12).

Merkwaardig is dat tijdens het bestuur **Hieronimus Ruffault** (oRijssel 1500 - + Arras 1562), abt van de abdij van *Geraardsbergen* (1525-1560) en eveneens abt van de St. Vaastabdij te *Arras* (1537-1562)(13) plus voorganger van abt **Johannes de Broedere** (14) van de St. Adriaansabdij een zekere **Henricus de Lat(e)re** monnik was in de St. Adriaansabdij (15) en een **Jan de Lat(e)re** in 1558 er zelfs ontvanger was en verantwoordelijk voor de goederen van de abdij. Wellicht was dit dezelfde **Jan de Lat(e)re** die ook schepen werd in *Geraardsbergen* in de jaren 1589, 1591, 1593-1594, en 1596. Een zekere **Titus de Lat(e)re** was ontvanger van de stad *Geraardsbergen* in 1562 en schepen van 1568-1569 en 1577-1578.

In 1642 wordt opnieuw een zekere **Adriaan de Lat(e)re** pachter van het *Hof te Coppenhole* en in 1662 valt dit te beurt aan nog een 3de **Adriaan de Lat(e)re**. Mogelijk zijn dit zoons van de familie **De Lat(e)re** uit 1590 of spreekt men over één en dezelfde **de Lat(e)re**.

In 1666 wordt bij de vernieuwing van de pacht door de St. Adriaansabdij nogmaals verklaart dat de pachtgoederen *erfelijk* zijn (erfpacht), aangezien de heer geen recht heeft op "*het beste cateil*"

Gezien in 1670 het *Hof te Coppenhole* in handen komt van **Jan Bijl** (Buyl o *steenhuize* 08.01.1632 - + *Moerbeke* 13.05.1679 x **Adriana Sa(e)german(s)** + *Moerbeke* 1674) wiens vader **Joannes Bijl** (o *Moerbeke* 15.01.1668 - + 13.01.1745) x **Elisabeth Claus** (16) (o *Moerbeke* 19.08.1672 - + 07.03.1748) was, en negen jaar later in 1679 aan zijn

(8) We mogen aannemen dat er minstens 7 *laten* waren op het hof. (7 laten x 5ha. = 35 ha).

(9) Deze naamsvorming is wellicht afkomstig van het woord *laat*, *horige of mansionarii van een laathof*. Zulk een hof werd meestal bestuurd door 4 tot 7 *laten* en een *meier* voorzitter.

Bron: Goole Francis. *Ik maak ook mijn stamboek op*, 1970, pag.66.

(10) Bron: Soens Ernest, *De abdij van Sint-Adriaan*, Aalst 1914.

Van Bockstaele Geert, *De Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen*, Geraardsbergen 1996, p. 42.

Berents D.A. *Het werk van de vos*, Zutphen, 1985, pag. 59.

(11) Getuigen **Petrus Van der Kelen** (o ca 1560 - + na 1625 en **Catharina De Latti**, zuster van **N. De Latti** of de **Lat(e)re**.

(12) Getuigen **Willem Van der Kelen** alias **Kardoens** (o *Moerbeke* ca 1513 - + ca 1558) en ?

(13) Bron: Van Bockstaele Geert, *De Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen*, Geraardsbergen 1996, page 42.

(14) Alias **Jan van Coppenhole**, **Jan Fratrís** of van der **Cruyssen**, de **la croix** (van **Cruyce**).

(15) **Henricus de Latere** werd op 3 december 1566 - dus bij het begin der godsdienstmoeilijkheden - door een confrater vermoord (informatie **Geert Van Bockstaele**)

(16) De naam **Claus** duidt telkens op als echtgenoot van een **Van der Kelen** of als getuige bij een geboorte.

zoon **Adriaan Bijl** (x **De Pelsenere**) toekomt, gaan we er van uit dat deze **Bijl**, familie moet geweest zijn van **Anna Van der Kelen** (o Moerbeke 05.06.1632), enige dochter uit het 1ste huwelijk van landbouwer **Willem Van der Kelen** (o ca 1600 - + Moerbeke 12.10.1676) x **Elisabeth (Basselier) Barseliers** (o Schenelbeke - + Moerbeke vóór 1635).

Willem zelf was de zoon van landbouwer **Petrus Van der Kelen** (o ca 1560, + na 1625) x **Phorys** die hoogswaarschijnlijk de zoon is van **Jan Van der Kelen** en kleinzoon van **Willem Van der Kelen**, alias **Kardoens**, x **Cloexbouts**, die pachter was van het *Hof te Coppenhole (17) te Moerbeke*, eigendom van de St. Adriaansabdij te *Geraardsbergen*. **Willems** vader **Antoon Van der Kelen** stelde zich hiervoor borg op 31.05.1515. De familie **Bijl** blijft echter met zekerheid pachter tot 1737, mogelijks zelfs tot 1780 gezien meier **Jan Bijl** (18) nog in datzelfde jaar pachter was van onbepaalde goederen van de St. Adriaansabdij te *Moerbeke*.

Uit de stamboom van de familie **Van der Kelen** (19) weten we dat **Jacqueline Bijl** (20) (o Geraardsbergen 20.03.1777) huwde met bakker en winkelier **Jacob Van der Kelen** (o Geraardsbergen 23.11.1782 - + Geraardsbergen 06.03.1824) (21), in rechte lijn afstammeling van **Antoon Van der Kelen** (o Moerbeke ca 1485) en **Jan Van der Kelen** (o Moerbeke ca 1540), landbouwer op het *Hof te Coppenhole*, waarmee de cirkel rond is.

Zo zien we in de stamboom **Van der Kelen**:

1) **Maria Van der Kelen** (o Moerbeke 27.01.1688 + 30.06.1753) x **Cornelius Claus** (o Moerbeke 24.09.1752)

2) **Joanna Van der Kelen** (o Moerbeke 09.03.1657 getuigen **Jan Van der Putten** en **Anna Claus**) x **Livinus Cromphout** (+ Moerbeke 31.01.1693)

3) **Livina Van der Kelen** (o Moerbeke 29.05.1690 met getuigen **Livinus Claus** en **C. Nachtegale** + vóór 1726).

4) **Joanna Van der Kelen** (o Moerbeke 21.10.1695 met getuigen **Livinus Claus** en **Joanna Van der Kelen**) x **Lieven Bauwens**.

5) Landbouwer en Burgemeester van *Moerbeke* **Antonius Van der Kelen** (o Moerbeke 08.04.1693 met getuigen **Antoon De Pelseener** en **Christiaan Claus** + Moerbeke 10.02.1753) x **Elisabeth (De Pré) Depré** (o Everbeek + Moerbeke 17.07.1749).

(17) De *dode hand* in tegenstelling tot *het beste cateil* was het recht waardoor het erf van de afgestorvene in handen komt van de eigenaar. In 1482 is **Gillis Van Coppenhole** schuldenaar van joncfrouw **Julianen** non van het hospitaal te *Geraardsbergen*. In 1459 wordt **Willem Van Coppenhole** als timmerman aangesteld om de temmeringhen van den buec vander kerken en den torre uit te voeren van de hospitaalkerk te *Geraardsbergen*.

Joseph Van Coppenholle, Klerk-griffier vredegerecht *Geraardsbergen* (benoemd 1837-1879)

Bron: **Soens E.** *De abdij van Sint-Adriaan*, Aalst 1914, pag.123-126.

De Vos Gustaaf, *Onser Liever Vrouwen Hospitaal van Geeraardsbergen*, *Geeraardsbergen* 1903, pag. 161, 186-187.

Van Trimpont Marc, *Het gerecht in het kanton Geraardsbergen tijdens de burgermaatschappij ca 1795-1920*, deel 2, in *De Heemschutter*, 99/164, pag. 19.

Bij **De Potter** en **Broeckart** lezen we dat *Gentse* krijgers, die behoorden bij de opstandelingen tegen aartshertog **Maximiliaan Van Oostenrijk** welke reeds lang voordien onder leiding van de *Gentse* schepen en berucht demagoog **Jan (van) Coppenhole**, samen met de *Gentse* kapitein **Adriaan Vilain**, heer van *Rassegem (Rassenghien)*, en **Filips de Clèves**, bastaard van *Bourgon-dië* overal schrik en vernieling hadden gezaaid in die steden en dorpen die trouw bleven aan de *Franse* koning **Karel VIII**, zich op 12 november 1490 in de kerk van *Houtem* hadden verschanst tijdens een treffen met *Aalsterse* aanhangers van de aartshertog.

Bronnen: **Broeckart Oscar**, *Cultuur-Historische facetten van Oost-Vlaanderen*, Wetteren, 1970, en **De Potter** en **Broeckart**, *Geschiedenis v.d. Gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen*.

(18), (19), (20) en (21) zie volgende bladzijde.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Berents D.A. *Het werk van de vos*, Zutphen, 1985.
- Broeckaert Oscar, *Cultuur-Historische facetten van Oost-Vlaanderen*, Wetteren, 1970
- Cattelain Paul, *Historisch onderzoek naar de stad Geraardsbergen*, Geraardsbergen 1996, pag. 329, vertaling van *De Portemont August*, *Recherches Historiques sur la ville de Grammont*, Gand, 1870
- De Potter en Broeckaert, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen*, Gent 1900.
- De Vos Gustaaf, *Onser Liever Vrouwen Hospitaal van Geeraardsbergen*, Geraardsbergen 1903.
- Goole Francis, *Ik maak ook mijn stamboek op*, Hasselt, 1970.
- Imbo Gaston, *Petrus Canivé - 1738-1823 - schilderijen-restaurateur en schilder van de abdijkerk en van het abdijcomplex*, in *De Heemschutter*, 99/163.
- Pas Paul, *De Gentse Sint-Baafsabdij en haar dorp*, Heusden, 1999.
- Smits Jozef, *De familie Van der Ke(i)len*, Edegem 1977.
- Smits Jozef, *De familie Van der Ke(i)len*, Edegem 1992.
- Soens Ernest, *De abdij van Sint-Adriaan*, Aalst, 1914.
- Van Bockstaele Geert, *De Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen*, G'bergen 1996.
- Van Bockstaele Geert & Vanden Herrewegen Anne-Marie & De Cock Louis, *Krakenlingen en tonnekensbrand in Geraardsbergen. Een eeuwenoud verhaal*, Geraardsbergen 1994.
- Van Lokeren, *Histoire de l'abbaye de Saint-Bavon et de la crypte de Saint-Jean à Gand*, 1855.
- Van Trimont Marc, *Het gerecht in het kanton Geraardsbergen tijdens de burgermaatschappij ca 1795-1920*, deel 2, in *De Heemschutter*, 99/164.

(18) Pieter Bijl krijgt in 1779 opzeg van pacht over het Hof ten Buyckmeersch (Onkerzele) van de St. Adriaansabdij, vanwege abt Robertus van Adorp.

(19) Smits Jozef, *De familie Van der Ke(i)len*, Edegem 1977.

(20) Dochter van Jacob Bijl x Theresia Druwé (Nieuwstraat te Geraardsbergen). Mogelijks was zijn moeder familie van de beroemde pater Ambrosius alias Adriaan Druwé (o Geraardsb. 1604 + 09.05.1665), pater Conrad Druwé, zoon van Nicolas, broer van Ambrosius en Pieter Druwé (+08.04.1731), zoon van Adriaan en neef van Conrad. Er bestonden ook familiebanden tussen de families Bijl, Rens, en Petrus Canivé (o Geraardsb. 17.09.1738 - + Geraardsb. 23.06.1823) kunstschilder x Maria Sergeant (Nieuwstraat). Diens 1ste dochter Theresia Canivé (o ca 1780) x Johannes Bijl (+ 23.01.1808) olieslaager, drukker. Petrus De Beck (1776-1828) huwde een 1ste maal diens dochter Anna Canivé en een 2de maal Coleta Bijl, zuster van egidius Bijl tapper en burgemeester van Moerbeke (1830-1838).

In 1670 was het Hof te Coppenhole in handen van Jan Bijl en bij diens dood op 13.05.1679 werd zoon Adriaan Bijl (+ 1716 of 1717) x De Pelsenere pachter. Zijn kinderen bleven nog tot 1737 pachters van het hof. En zekere Jan Bijl, meier van Moerbeke wordt nog vermeld als pachter van de St.-Adriaansabdij in 1768 en 1780 zonder dat er sprake is van het Hof te Coppenhole.

Pieter Bijl en Antoon Bijl hadden in het midden van de 18de eeuw een aanzienlijke landpacht te Moerbeke. Antoon Bijl moest in 1745 geen huurprijs betalen gezien de schade toegebracht door de geallieerde troepen.

Zie De Portemont August, *Historisch onderzoek naar de stad Geraardsbergen*, heruitgave Geraardsbergen 1996, pag. 76-80 en Imbo Gaston, *Petrus Canivé - 1738 -1823 - schilderijen-restaurateur en schilder van de abdijkerk en van het abdijcomplex* in *De Heemschutter*, 99:163 p. 29

(21) Getuigen Frans Van de Maele en th. Sermant.

Van Trimpont Marc, Voorouderreeks, beknopt curriculum of familiegeschiedenis van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij, ca 1800 - 1920: Louis Charles Bijl, in De Heemschutter 2000/174.

Van Trimpont Marc, Voorouderreeks, beknopt curriculum of familiegeschiedenis van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij, ca 1800 - 1920: Jean André Bijl, in De Heemschutter 2000/172.

Van Trimpont Marc, Voorouderreeks, beknopt curriculum of familiegeschiedenis van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij, ca 1800 - 1920: Louis Jacques Bijl in De Heemschutter 2000/173.

Ignace Van der Kelen

Zie foto volgende bladzijde.

Een foto (11 x 17 cm) uit 1928, wil ons laten geloven dat men het water voor de fabricatie van de "lemonade Pol" zomaar uit de vijver van de Oudenberg nam !

Dat was natuurlijk niet zo.

Men gebruikte voor de fabricatie in de Gaffelstraat het bronwater uit het domein van het kasteel van Onkerzele (Maquestiau)

Later bouwde Jules Van Schoors (landmeter van opleiding) te Ophasselt, Steenweg op Ninove, 35, een nieuwe lemonadefabriek waar hij het water van de Godsbron gebruikte (Gote)

De naam **CASTLE-BRONNEN** verwees nog naar de vorige plaats: het kasteel te Onkerzele

De naam castel-bronnen kon hij niet laten registreren omdat deze reeds gebruikt was te Moerzeke-Castel (aan de Schelde nabij Hamme).

Na verkoop van deze fabriek in 1968 aan de gebroeders Desplenter uit Dentergem, produceerden zij verder onder de naam riva, spuitwater en plat water, tot deze bron vervuult raakte.

Op de foto vanaf links merk je het zoontje van Jules: Armand Van Schoors en de 17-jarige Aimé François (1) die er sinds 1 mei 1927 mécanicien-chauffeur was?

Bemerk ook dat de aanwezigen liever bier dronken dan water.

We bemerken ook een onleesbaar opschrift op het oudenbergekasteel (in relieffletters) ?

(1) vader van ondergetekende.

Herman François.